

בע"ח (תל אביב) 31827-11-15 - אורי טויטו נ' פרקליטות מחוז תל אביב פלילי

סדר דין פלילי - גילוי חומר חקירה

סדר דין פלילי - טענת הגנה מן הצדק

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

בע"ח 31827-11-15 טויטו נ' פרקליטות מחוז תל אביב פלילי
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

+

בפני כבוד השופטת תרצה שחם קינן

מבקש אורי טויטו

נגד

משיבה פרקליטות מחוז תל אביב פלילי

החלטה

הבקשה וטיעוני הצדדים

1. לפניי בקשה לעיון בחומר חקירה. נגד המבקש הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירות של קבלת דבר במרמה. בכתב האישום נטען כי המבקש, בהיותו פושט רגל, רכש כרטיסי הגרלה של מפעל הפיס, בסכום כולל בסך של כ-75,000 ₪, מבלי לשלם תמורתם, תוך הצגת מצג שווא לפיו בכוונתו לשלם.

2. בבקשה עותרת ב"כ המבקש לקבל לידיה נתונים סטטיסטיים בדבר מספר התיקים בהם נפתחה חקירה בעבירות דומות וכן נתונים על אודות מספר כתבי האישום שהוגשו במקרים דומים. עוד עותרת היא לקבל לידיה נתונים בדבר מספרם של אנשים אשר קנו כרטיסי הגרלה בהקפה בדוכניהם של המתלוננים ונותרו חייבים; את הנחיות מפעל הפיס לזכיינים ובעלי דוכנים המתייחס למכירת כרטיסי הגרלה בהקפה; וכן אסמכתא רשמית באשר לחובם "האבוד" של המתלוננים.

עמוד 1

ב"כ המבקש חזרה בה, במהלך הדיון שהתקיים ביום 29.11.15 מבקשתה לקבל מידע בשאלה האם הוגשו תביעות קטנות כנגד המבקש).

3. בתגובתה טענה המשיבה כי הנתונים הסטטיסטיים אינם בגדר חומר חקירה וכי על המותב הדין בתיק העיקרי לדון בבקשה לקבלת החומר. עוד טענה כי קיים קושי לבצע "פילוח" ולמסור פרטים על אודות כתבי אישום שהוגשו בעבירה של קבלת דבר במרמה, העוסקים בקניית כרטיסי הגרלה בהקפה.

המשיבה הוסיפה כי אין בידה נתונים בדבר כרטיסי ההגרלה אותם מכרו המתלוננים בהקפה וכי אין בכוונתה לבצע השלמת החקירה.

בנוגע להצהרה לרשויות המס, באשר לחובם ה"אבוד" של המתלוננים - טענה המשיבה כי החומר חסוי.

4. בדיון, שהתקיים ביום 29.11.15 חזרה ב"כ המבקש על הבקשה. לדבריה נפלה טעות בעדותו של אחד המתלוננים בקשר לסכומים אותם נותר המבקש חייב. במצב דברים בו יתכן ונפלו טעויות חישוב בעדויות המתלוננים, נדרשת לטעמה של ב"כ המבקש אסמכתא רשמית מרו"ח של המתלוננים או מרשויות המס, המתייחסת לדיווח על אודות "חוב אבוד".

5. ב"כ המשיבה חזרה על האמור בתגובתה והציגה לעיוני את תיקי החקירה.

דיון והכרעה

6. המונח "חומר חקירה" פורש בפסיקה באופן מרחיב, בכפוף להיותו של החומר המבוקש, רלוונטי להגנת הנאשם.

הבקשה לקבלת נתונים סטטיסטיים

7. בקשתה של ב"כ המבקש לקבל לידיה נתונים סטטיסטיים בדבר היקף ההעמדה לדיון במקרים דומים נועדה לבסס טענת הגנה של "אכיפה בררנית". הפסיקה בשאלת זכותו של הנאשם לקבל נתונים סטטיסטיים על אודות תיקי חקירה וכתבי אישום שהוגשו, אינה אחידה, עם זאת במקרים לא מעטים קבעו בתי המשפט כי לנאשם זכות לקבל לידי נתונים סטטיסטיים בדבר היקף העמדה לדיון בגין אותה עבירה, לצורך ביסוסה של טענת הגנה מן הצדק, כחלק מחומר החקירה. (ראו החלטתה של כב' השופטת מוניץ, בבית המשפט המחוזי בנצרת ע"ח 31996-03-14 אלמקייס נ' מדינת ישראל, (להלן: "אלמקייס") החלטתו של כב' השופט סופר בבית הדין הארצי לעבודה בעפא (ארצי) 29798-10-11 מדינת ישראל נ' מרים יהודית עמית, פסקה 25, ת"פ 30796-04-14 פרקליטות מחוז ת"א פלילי נ' ואן קול מפי הנשיאה של ביהמ"ש השלום במחוז המרכז, השופטת בלטמן קדראי פסקה 8 ואילך, וכן ת"פ

74193-94-19 מדינת ישראל נ' בן דוד מיום 20.3.13 [פורסם בנבו].

8. בעפ"א (ארצי) 16393-12-13 מדינת ישראל נ' דואב [9.9.15] התייחס ביה"ד הארצי לעבודה אף הוא לשאלה, בחן את הדעות השונות אשר הובעו בפסיקה, והגיע למסקנה כי "נתונים אודות הגשת כתבי אישום בעניינים כאלה או אחרים, ומדיניות אכיפה בנושא פלוני או אלמוני אינם בגדר "חומר חקירה" הבא בגדרו של סעיף 74 לחסד"פ" וכן "כי יש לדון בבקשה להצגת נתונים כאמור בתוך מסגרת הדין בו מתבררת טענה לאכיפה בררנית כהגנה מן הצדק, לפי סעיף 149 (10)" בהמשך קבע ביה"ד בהחלטתו כי "צו כזה אמור להינתן במקומו הטבעי, על ידי המותב הדין בתיק, ועל יסוד התשתית הראייתית כפי שהיא פרושה לפני בית הדין הדין באישום, וזאת במסגרת הסמכות הנתונה לו, לפי הקבוע בסעיף 108 לחסד"פ".

9. דברים ברוח זו נאמרו בפסק דינו של ביהמ"ש העליון ב- עע"מ 2668/15 מדינת ישראל נגד פרופ' וייס [18.11.15] (להלן: "וייס") שם קיבל ביהמ"ש את טענת המדינה לפיה "יש לייחד, לעניין חומרים שנאשם זכאי להם להגנתו, את המסלול הפלילי. רוצה לומר, בצד חומרי חקירה כפשוטם הנמסרים לנאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, בידו לפנות לקבלת חומרים בגדרי הגנה מן הצדק באמצעות סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, העוסק בטענה המקדמית שלפיה "הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית". לשיטת המדינה, נאשם הטוען את טענת ההגנה מן הצדק, כגון לעניין אכיפה בררנית, רשאי לבקש מסמכים שהוא סבור כי יבססו טענה זו, ועל בית המשפט להכריע בכך, ולכן מצטרף סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, שעניינו המצאת מסמכים ומוצגים" וקבע כי בקשה בעניין חומר ראיות אותו מבקשת ההגנה, לצורך ביסוס טענה של "הגנה מן הצדק", יש להפנות בהתאם לסעיף 108 לחסד"פ.

חומר אשר אינו מצוי בידי התביעה

10. באשר לחומר אשר אינו מצוי בידי התביעה, נקבע אמנם בפסיקה כי גם חומר אשר אינו מצוי ברשות התביעה, אך נמצא בהישג ידה, יכול וייחשב "חומר חקירה". עם זאת נקבע כי "חזקה היא כי רשויות החקירה אספו את כלל החומר הרלבנטי (עניין מסארווה; עניין ברקו, בפסקה 23), כך שאי הימצאות החומר בידי רשויות התביעה והחקירה, מהווה אינדיקציה לכך שעל פני הדברים אין מדובר ב"חומר חקירה" (עניין שרים, פסקה 18; עניין אהרון, בפסקה 7)" (ראו פסקה 11 להחלטתו של כב' השופט עמית בבש"פ 8252/13 מדינת ישראל נגד שיינר (להלן: שיינר)).

בהחלטתו התייחס ביהמ"ש לשאלה מהו המסלול הנכון לברר בקשה להמצאת מסמכים, ובפסקה 21 להחלטה קבע כי על נקודת המוצא להיות טכנית, כך ש"אם החומר נמצא בידי התביעה יחול סעיף 74 לחסד"פ ואם החומר אינו בידי התביעה יש להעדיף את סעיף 108 לחסד"פ", כל זאת תוך בדיקה מהותית, ולפיה "ככל שהחומר המבוקש נהנה מחסיון (סטטוטורי או פסיקתי) יש להעדיף את המסלול של סעיף 108 לחסד"פ ולו על מנת לפאשר זכות טיעון לצד

שעלול להיפגע מחשיפת החומר".

11. בבש"פ 8221/12 מוחמד אימאם נ' מדינת ישראל התייחסה כב' השופטת ברק-ארז לבקשת ההגנה לבצע בדיקת ד.נ.א ואמרה כי "בית משפט זה חזר וקבע כי סעיף 74 אינו המסגרת הנאותה להצגת דרישות להשלמת חקירה או ליצירת ראיות חדשות שלא באו לעולם (ראו: בש"פ 5722/96 דורפמן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.8.1996); בש"פ 9363/05 נדג'ר נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 10.10.2005); בש"פ 1800/12 סרור נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 11.7.2012)). אכן, בעבר הוחל סעיף 74 במקרים מתאימים לגבי חומר שלא נמצא באותה עת בידי הפרקליטות. אולם, גם במקרים אלה הדברים היו אמורים בחומר קיים (ראו: בג"ץ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים, פ"ד ס(1) 360 (2005); בש"פ 6237/06 קלושנדלר נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 17.12.2006))." (מהחלטת ביהמ"ש בענין אימאם עולה כי בסופו של דבר ניאותה התביעה לבצע את הבדיקה המבוקשת).

לגופו של עניין

12. בכל הנוגע לנתונים הסטטיסטיים, הרי שהמסלול הנכון לבירורה של בבקשה הוא במהלך הדיון בטענת ה"הגנה מן הצדק", בפני המותב הדין בתיק ובהתאם לסעיף 108 לחסד"פ.

13. באשר לבקשותיה הנוספות של ב"כ המבקש - לדברי ב"כ המשיבה אין החומר המבוקש מצוי בידה. בהתייחס להנחיות מפעל הפיס - סבורה ב"כ המשיבה כי אין החומר רלוונטי להגנה. בנוגע לאסמכתא רשמית להוכחת חובם "האבוד" של המתלוננים - סבורה ב"כ המשיבה כי החומר הינו בגדר חומר חסוי.

14. לא שוכנעתי כי הנחיות מפעל הפיס לזכיינים באשר למכירת כרטיסי הגרלה בהקפה, אם אכן קיימות, רלוונטיות הן להגנת הנאשם, וכי היה וקיימות הנחיות מעין אלה, מהוות הן חומר ראיות אשר שומה היה עליו להימצא בידיה של התביעה. מכאן שהמסלול הראוי לבירור הטענה אף הוא במסגרת סעיף 108 לחסד"פ.

15. באשר לנתונים על אודות אנשים שקנו כרטיסי הגרלה בהקפה בדוכני המתלוננים ונותרו חייבים להם כספים (אם קיימים כאלה) - הרי שכפי שנאמר לעיל אין באמור בסעיף 74 לחסד"פ כדי לחייב את המשיבה לבצע פעולות חקירה נוספות על מנת להמציא לב"כ הנאשם ראיות, אשר אינן מצויות בידה ואף בעניין זה פתוחה בפני ב"כ הנאשם לפנות בבוא העת בבקשה מתאימה לפי סעיף 108.

16. הדברים נכונים גם לגבי בקשתה של ב"כ המבקש לקבל אסמכתא רשמית המתייחסת לחובו "האבוד" של המבקש מהמתלוננים, בפרט נוכח העובדה שבדיון בבקשה מעין זו מן הראוי לשמוע את עמדתו של צד ג', כך שגם מבחינה זו, המסלול הראוי לדיון בבקשה, הינו בהתאם לסעיף 108 לחסד"פ.

17. אשר על כן הבקשה נדחית, כשאין בכך כדי למנוע מב"כ המבקש להעלות את טענותיה במסגרת סעיף 108 לחסד"פ.

18. תיקי החקירה יוחזרו למשיבה.

המזכירות תשלח החלטתי לצדדים.

ניתנה היום, י"ב טבת תשע"ו, 24 דצמבר 2015,
בהעדר הצדדים.